

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:
 Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.
 Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség: Jókai-utca 10.
 Kiadóhivatal: Szammer Imre könyvnyomdája.

A gabona ára.

(X) Évek óta figyelemmel kísérem a gabona árakat. Egy jelenség következetesen megismétlődött. Az, t. i. hogy augusztusban, szeptemberben és októberben alacsonyabb áron kel az élet mint az előző és a következő hónapokban. Így volt ez tavaly, a mikor a mostaninál rosszabb volt a termés, így van az idén, a mikor reménykedve mondhatja a gazda, hogy a mult évi jégverés után egy kissé összeszedhetjük magunkat, így lesz ez a jövőben is, ha a termés a legjobb, vagy a legrosszabb lesz; ha nálunk nagyon sok és másutt nagyon kevés terem, vagy viszont.

Ki ne látna ebből, hogy a mi gazdáink pénzügyeinek sorsát egy titkos hatalom intézi, egy titkos kapzsi kéz nyul az erszényünk után, akkor mikor legjobban volna szükségünk azokra a forintokra. Hiszen néhány hét mulva a legkisebb faluban is meg fog perdülni a dob, hogy közhírre tételessék, miszerint az adóját mindenki a legrövidebb idő alatt okvetlenül befizesse, különben a végrehajtót várhatja a nyakára. Fizetni velő aztán akad, csak győzzék. Az egyenes állami adók, a pótadók, megyei, községi adók, jön a pap, a kántor, a harangozó, a csósz, a kanász, a tehenes stb. stb. annak mindnek fizetni kell, hogy az a szegény kisgazda megvárhatja a füle tövét: „Urísten marad-e még nekem is, meg a családoknak?!”

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Kosár.

— Végtelenül megtisztelő reám nézve becses ajánlata, tudom hogy csak azért akar elvenni, mert szeret; meg vagyok róla győződve, hogy mindent elkövetne, hogy boldoggá tegyen és mégsem lehetek a neje.

Akarja tudni miért? Elmondhatom.

Eppen tegnap jegyezte meg egy közös ismerősünk, hogy nálamnál prózaibb leányt nem ismer. Lássá ez nem volt mindig így!

Én egyike voltam azoknak, kik egyszer szeretnek és egyszer csalódtak. Hanem ez az egyszeri csalódás megfagyasztotta szívemben az idealizmus hóféhér virágait örökre.

Én is tudtam hinni egykoron. Ott bolyongtam az álmok országában, boldogan, vigan. Sokan voltak ott, mind ragyogó szemű, mosolygó ajku fiatal leányok. A pálmaliget föl, melyben tövistelen rózsák árasztottak bódító illatot, arannyal átszőt rózsaszínű fátyol volt borítva, melyen keresztül nézve oly rózsaszín, oly aranyos volt a világ. Egyszer feltáruult a

Neki is szüksége van, de azoknak is. Eddig vártak, de tovább ők se tehetik. A nagy uradalmak könnyebben vannak. Azok nagyrészt évnegyedekint fizetnek, hisz a kamat sokat fölemésztené. Ott van kredit. Hanem a kisgazdára csak egyszer sűt az áldás napja, esztendőnkint, akkor meg megtizedeli a jövedelmét a vevő kereskedők furfangja. Mert hiszen ki ne látná, hogy ez az irtó hadjárat a börzéről indul ki ellenünk. Egyszerű az egész: ők, már t. i. a börzianerek most vesznek, augusztus, szeptember és október hónapokban, mert a kisgazdának okvetlenül el kell adni legalább a termés egy részét. Mintegy varázsütésre kimondják, hogy a kereslet csekély, az üzlet pang s az árak engednek. Így megy ez napról-napra, úgy hogy július 1-től augusztus 1-éig egy forinttal szállt le a buzaára, akkor 9 frt 80-ával jegyezték a fejérmegyeit, ma csak 8 frt 70-et adnak érte. Oriási ár ez, kérem, mikor a szegény embernek összes gabonaterméséről, mondjuk 20—30 métermázsáról van szó. Hogy pedig mennyi az a 20—30 frt, azt csak az tudja, a ki falun forgolódva, láthatta, hogy a módosabbnak nevezett gazdáknál is alig akad tavaszféllal több egy-két forintnál, hogy minden fillért ugyancsak a fogukhoz kell ám verni, hogy a helybeli regálebérlő irgalmas szívéhez ne kelljen fordulniok.

De hát a kisgazda kénytelen tudni a keserves izzadsággal összekapargált ter-

kapu, hideg zord levegő csapott ligetünkbe és négy szürke alak lebegett be. Néhányszor körül repültek fejünk fölött s a rózsaszínű fátyol szakadozni kezdett. A kit a foszlánya megérintett közülünk, az elsápadt és zokogva menekült egy rózsasalugasba. Megtudta, hogy a kit ő szeret, az másért eped.

A szürke szellemek leszáltak egy tisztás közepére és szemlélt tartottak fölöttünk. Mi remegve takartuk el szemünket, nem akartuk látni azokat, kikről tudtuk, hogy kiűznek az álmok országából; kiknek neve: „csalódás“.

De a csalódás szellemei kinyújtották szikár karjaikat és kitaszítottak sok mosolygó teremtest Arkádiából. Némelyek megkísérlették ellenállani, meg-megfogóztak egy óriás pálma, vagy végső esetben egy hajlékony cserje vékony ágaiban; de a pálma, mely oly sokszor árnyába fogadta, most megverzte kezeiket és a gyenge cserje galya eltört és az áldozatnak rövid tusa után engednie kellett. A szellemek, látva, hogy ellentállásra találnak, hirtelen ketős erővel csaptak le a többi áldozatra és azok szédülve zuhantak alá s eszméletüket veszítve terültek el a földön.

En is ezek között voltam. Mikor magam-

mésén. A kereskedők meg veszik, immelámmal, lesrólva az árat az utolsóig, a vidéken sokkal olcsóbban, mint a fővárosban, mikor aztán már a piacokon nem állanak sűrű csomóban a kocsik, akkor vesszük a hírt, hogy a buza ára emelkedik, naponta 10—20 krral. Egy hónap alatt eléri a régi árat, sőt felül is emelkedik rajta.

Igy lesz ez különösen az idén. A mi termésünk aránylag az idén sokkal jobban bevágott, mint más években. Németország, Franciaország nem panaszodik az idén, de hát az ő termésük sohasem felezi a szükségletet. A többi buzatermő országok általában siralmas állapotban vannak. Oroszország, Románia tele vannak az idén panasszal, Amerikában szintén jóval kevesebb termett, mint egyéb években teremni szokott. A mi termésünk közéj jó-nak mondható a hivatalos kimutatás szerint és mégis azt vagyunk kénytelenek tapasztalni, hogy nekünk ez legkevésbé sem haszon. Akkor, a mikor leginkább szükségünk volna a pénzre, akkor, a mikor a legtöbb eladni tudna, nincsen ára a gabonának. Nagy csapás ez. Először azért, mert esztendőnyelkor megint nincs miből reménykednie a kisgazdának. Baj másodsor azért, mert ha a kisgazda szegény, szegény a kisiparos is, egyik a másikon segít, vagy egyik a másikat huzza magával.

Aztán beyállik a közmondás: szegény embert még az ág is huzza Itt is inkább

hoz tértem lent voltam a kopár, szürke, sáros földön. Az arannyal átszőt rózsaszínű fátyol eltűnt és én láttam mindent a maga valóságában. — Édes andalító madárdal, levelek búbjos, misztikus susogása helyett a hű, üres, érzéketlen, önző világot s ennek kárörvendő gunkaczeját véltem hallani. És azon a helyen, hol rajongó szívem dobogott, végtelen irt éreztem. Igen, a csalódás kővé dermedtette lelkemet, jéggé fagyasztotta szívemet.

Pedig, hogy tudott ez a szív rajongani, ábrándozni! Szeretettel vettem körül egy képzeletem alkotta ideált. Minden tettem előtt azt kérdeztem: „tetszene-e ez neki?“ — és vártam megjelenését.

Mikor megjelent, nagyot dobbant a szívem és önkénytelenül susogtam: „ez ő“!

Nem volt szép. Alakja magas, kissé szikár, haja fekete, szemei szürkék voltak.

Rendkívül udvarias volt mindenki iránt, de a mellett a fagyosságig tartózkodó, állig begombolkozva minden barátkozási kísérlettel szemben.

Csakhamar észrevettem, hogy én nem tettem neki, s ezt, bármennyire fájt is, természetesen találtam.

Rendkívüli olcsó árakért szerezheti be a t. közönség **STEININGER SÁNDOR** divat-, vászon- és fehérnemű üzletében, a legdivatosabb tavaszi és nyári szöveteket és mosó kelméket, általánosan elismert jó hírnevű gyárosok készítette vasznak, schiffonok és fehérneműeket, szőnyegeket, csipke és szövetfüggönyöket, stb. effélé cikkeket. „Delént gyönyörű mintákban 38 kr-ért méterenként“ kapható **Steininger Sándor Székesfejérvár, Nádor-utca 2. szám** teljes-köz sarkán levő üzletében.

csak a kisgazda károsodik. A nagyobb gazdák tudnak várni, míg a gabonaárak javulnak, hanem a kisgazda kénytelen belemenni a csapdába, melyet a börzianerek megrontására felállítottak.

Segíteni kell ezen, még pedig a keresztény szeretet alapján, a szövetkezés segítségével, hogy hogyan, azt a következő számunkban mondjuk el.

A város pénze.

Budapesti lapokban olvassuk, hogy valami Gubics György nevezetű, nyugalmazott pénzügyi számtanácsos közel 100 ezer forint erejéig károsította meg az államot. A csalást úgy követte el, hogy elhalt nyugdíjas tisztviselők részére nyugdíjakat hamisított és azokat az állampénztárnál beváltotta. Gubicsot az éveken keresztül üzött bűnös machinációjának a napokban rajt csapték és most az ügyészség börtönében várja a megérdemelt büntetését.

Hogy eme fővárosi, szenzációs hírt lapunkban regisztráljuk, tesszük egyedül azért, hogy rámutassunk azon anomáliákra, a melyek között a mi városi pénztárunknál a hónapok elején, mindenféle pénzügyi kifizetések eszközöltnének.

A különféle rendű és rangú pénztáróknak a hónap 26-án be kell adniuk a nyugtájukat. Történik ez állítólag azért, hogy a nyugták eljéig elkönnyvelhetők legyenek, és így eljéig a kifizetések annál könnyebben és fenakadás nélkül történjenek. Ezt az eljárást a magunk részéről is csak helyeselhetjük, mivel mi is elhiszük, hogy a kifizetés napján a több százra menő nyugtát kellőképpen elkönnyvelni és le is számolni oly kevés erővel rendelkező hivatalban, a minő városunk számvevősége, teljesen képtelenség. De azt azután mégis nagyon furcsa dolognak találjuk, hogy eljéig, a nyugták kifizetése alkalmával a pénztárnál bárki is jelentkezzék a pénz átvételére, annélkül,

Ö egy egyszerű, szerény ember volt, ki keresményéből megélt és anyját is fentartotta. Neki nem tetszhetett egy olyan leány, a ki hajnalig tánczol a bálakon, a ki kényelemhez, semmitvéshöz van szokva.

Hány éjjet töltöttem álmatlanul, zokogásomat párnámba fojtva, hogy miért nem vagyok én olyan egyszerű szerény teremtsé, mint az a kit ő fog szeretni.

És elképzelttem magamban, milyen lesz az a másik: kint laknak valahol az Izabella-utcában, második emeleten, kétszobás lakásban. Csak egy cselédet tartanak, a leány, sőt az anyja is dolgoznak. Takarítanak, főzni segítenek és a leány nem egyszer nyit ajtót „őneki”, mikor fején kendő van, kezében portörölő, vagy főzőkanál.

És mikor a lakás rendben van, a hús felteve; az anya köt, a leány egyéb teendőket végez, egyszerű ruháit maga varrja és egy kalapat kétszer is feldiszit.

Azonkívül művelt és szellemes is.

Lassanként egészen megbarátkoztam képzeletem emez alkotásával, ezen vetélytársnővel: beláttam, hogy az sokkal inkább megérdemli ideálom szerelmét, lemondtam javára és most már csak az volt a vágyam, hogy boldogok legyenek, különösen „ő”!

Csunya őszi idő volt, én apatikusan néztem ki a zuhogó esőbe. Egyszerre kopogtak és bejött az én kis Liza barátnőm. Hozzá voltam szokva a szeleburdi leány excentricitásához, de arra, hogy ilyen zuhogó esőben, locsogó sárban eljőjjön, arra még sem tartottam volna képesnek.

— Találd ki, miért jöttem! — kiáltott már az ajtóban.

hogy a pénz felvevőjének kiléte a pénztárnoknak legkevésbé is kutatás tárgyát képezze.

Igy történetelt meg azután legutóbb is az az eset, hogy az aggok intézetének gondnoka, *Laufenauer* Károly, amikor augusztus elsején kifizetésének jelentkezett, a pénztárnok azzal akarta elutasítani, hogy előtte való nap nyugtáját már kifizette. A nyugta kifizetése, amint a könyvekből kitűnt, meg is történt, azonban hogy ki vette fel a gondnok kifizetését, az ma is a rendőrség kutatásának tárgyát képezi.

A gondnok kifizetését, miután betudta igazolni, hogy ő azt még nem vette föl, megkapta. De kérdezzük: ki fogja a városi pénztárnak eme család által okozott kárt megtéríteni? A pénztárnok-e, a ki csak eszköze eme végtelen könnyelmű rendszernek, avagy a városi tanács, a mely ezen eléggé el nem ítélhető könnyelműséget behozta és folytatja. Az hiszük — és nem csalódunk, — hogy az okozott kárt sem az egyik, sem a másik nem téríti meg, hanem igenis az adófizető polgárok zsebe fogja megbánni.

Most még talán csak 25 frtról van szó, hanem az ily rendszer könnyelmű megtérése mellett könnyen jöhet idő, amikor százaknak üthetjük nyomát. Lám, a fővárosban majdnem detektívek assistenciája mellett történnek az elsei kifizetések és mégis az évek hosszu során folytatott család közel százezerrel károsította meg az állam vagyonát. Ma, amikor a Kriványok, Papakoszták és egyéb kisebb-nagyobb kaliberű czinkosok korát éljük, igen nagy könnyelműségre mutat az ily rendszer kultiválása, amilyen a mi városunk pénztári kifizetéseinél divik. Tehát: „*Videant consules* . . . !“

Néhány szó a kisipar érdekében.

Mindenkinek jogában áll a saját nézetét helyesnek, igazságosnak tartani, hogy tényleg az-e az, mások vannak hivatva megítélni. Az

— No de ne is találgasd, — folytatta — úgy sem jönnél rá soha! Képzeld B. vőlegény! Szédülve áltam előtte, csak most láttam hogy én még mindig, tudtomon kívül, reméltem. Liza tovább hadart, unszolva, hogy most már találjam ki, hogy ki hát a menyasszony?; de mindjárt utánna tette: ezt se találgasd úgy se jönnél rá soha!

— Te meg vagy lepetve? — hát még ha megtudod a menyasszony nevét! Képzeld, ez a középkori lovag, kitől soha egy bókot nem kaptunk, kinek nem inponált sem pénz, se rang, se név, csak olyan stréber mint a többi, vagy még nagyobb, mert ő elveszi azt a lányt, ki százezerrel daczára sem kellett senkinek: ő elveszi N. Katát.

A csalódás megtántorított. Valami fátyol borult a szememre, a egyszerre eltűnt előlem az a pillangós mező, a mit az ábrándok mutattak nekem.

Az én eszményképem lezuhant arról a helyről, melyet neki szívemben emeltem, s ott feküdt a sárban, porban; a menyasszonyja olyan leány, a ki végig tánczolt tizenkét farsangot és végig nyaralt ugyanannyi fürdőt. Ha ő egy más gazdag lányt vett volna el, az lesujtott volna, de nem ábrándított volna ki; N. Kata rút volt, himlőhelyes, vöröshaju, a mellett ostoba, hiu, frivol . . . ebbe a leányba nem lehetett beleszeretni, csak a pénzébe.

. . . Ez az én szerelmem története!

— Ugy e, hogy nincs jogom oly férfi nevévé lenni, ki nekem szerelmet ajánl s viszont szerelmet vár?!

Tövis.

informatiók, melyekre legtöbbször hivatkoznak, lehetnek hibásak és azt hiszem, hogy a rendelői közönség ama része, mely ipari szükségleteit hitelben vásárolja és — fájdalom — a hitelre rendelő közönség a jóval nagyobb rész, bizonyára a kisiparos sanyaru helyzetének okát legnagyobb részben magukban a kisiparosokban keresi.

Ha tényleg igaz is, hogy a kisiparos nem készít manapság már oly lelkiismeretes munkát, melyet az árakkal szemben a készpénzzel fizető rendelő igenis, joggal megvárhatna, egy figyelmes szemlélő ennek főokát könnyen megtalálhatja magában, a nagy, hitelre rendelő közönségben. Olcsón is, hitelre is, becsületesen és lelkiismeretesen is, ez még egy kisiparostól sem várható. Hogy aztán a bajoknak a levét sokszor a készpénzzel fizető rendelők is, együtt a kisiparossal kell meginnia, minden esetben sajnálatos körülmény, de egyszerűen a dolog természetes következtése.

Nem tudom, az irigység vagy a fájdalom érzete-e az, mely el fog, valahányszor megállok egy-egy antik butor darab előtt; (hiszem, hogy ezzel más iparos társam is csak így van.) Ilyenkor mindig lelki szemem elé táru a kisiparos egész multja, irigylem az enyészett emberétől, hogy mennyi becsületet, lelkiismeretet, törekvő gondot adhatott munkájának, irigylem az örömet tőle, a melyet bizonynyal érzett, midőn munkájával készen volt és meglátta magában az alkotó, a teremő képességet. — De irigylem tőle a rendelőt is, ki régi jó magyar szokás szerint a megrendelt munka árának egy harmadát foglalól adta, ha pedig a munka készen volt, egyik kezével elvette tőle azt, a másikkal pedig kifizette a még érte járó díjat; nem győrted idegességével, ha a munka egy-két hetet talán késett, nem nevezte azt „becsapásnak.” Hogy mindez manapság éppen megfordítva áll, azt hiszem senkisé megfogja tagadásba venni. A régi kor emberét bizonyára magára a gondolatra is szégyen pirja borította volna el, ha hihette volna, hogy eljövendő az idő, a mikor az emberek hitelre szerzett köntösből járnak-kelnek a világon. És a szomorú idő eljött, a melyben már a gavallér, gazdagabb uri ember sem szégyenli többé ruhakontóit. Már pedig csak jó, készpénzzel fizető rendelők nevelhetnek becsületet, lelkiismeretes iparost.

A mi a váltóra való rendelést illeti lehet az üdvös nagyiparosnak, de a kisiparosnak igazi megölő betűje, ami igen sok esetben az is volt már. Mert ha van valami, a mivel a rendelőt ellehet idegeníteni, meg lehet „vadítani”, úgy első sorban a váltó az. Némelyik kisiparos társamnál van is váltó, több, mint csillag az égen; nem vettem észre még egyiknél sem, hogy a váltó mellett előre haladt volna. Az igaz, hogy csak majd mind olyan váltók, melyen ő az elfogadó. — A kisiparos becsület-érzése, daczára a sok csalódásnak, még mindig áll olyan magas fokon, hogy teljesen idegen rendelő becsületében is bízni tud. A mit zsidó iparosnál üzleti élelmességnek tekintenek, azt nálunk keresztényeknél piszkosságnak neveznek. Az a rendelő ki megakar fizetni becsülettel — ha bár hanyagul is — ugvis megfizet; ellenben ha váltót szurkolunk elébe, az csak elkedvelniti s nála legtöbbször esetben a bosszu fegyvere ellenünk; — már pedig a bosszu e neme ellen nincsen orvosserűnt.

E hézagos soraimból némelyek talán mégis látni fogják, hogy nem csak a szabadipar behozatala, nagy tőke, kontárok és a fegyencz ipar bajnok kulforrása, hanem jó rész, — tisztelet a kivételnek! — a hanyagul és egyáltalán nem fizető, mindig az „olcsót” kereső rendelők is. És még valami. Körülbelül egy év tizede lehet, — vagy talán már több is — egy hangzatos jelszavát röpitettek szét az országban: „pártoljuk a hazai ipart!” Azonban, a tőlünk érthető örömmel üdvözölt kedves cseccsemő, a kiröppenés pillanatához a földre esett; és daczára minden dédalgetetésünknek — szegény, anynyira megütötte magát — hogy süri könnyeink és karjaink között, boldogabb hazába költözött. A sok eset közül csak egyet legyen szabad fölemlítenem. Magyarországi elit világa, nem régen a fővárosban egy park-klubot építettett

magának, a többi tán mondanom sem kellene, a teljes berendezés az utolsó szegig — Angliából került!... Ha nem nevezek meg legalább ötven céget a fővárosban, kik ama ipari czikkeket ép oly művészes kivitelben képesítve lettek volna szállítani, úgy — keresztény ember vagyok! — Itzig legyen a nevem. Ezen állítómat az ezredéves kiállítás is eléggé dokumentálhatja. Igen, ezt cselekszik Magyarország keresztény urai. A jómódú zsidóság pedig majmolja őket, ők nem mennek ugyan Londonba, nekik Bécs is elég, egyébiránt ez egyre megy. Hogy e páratlan mellőzés, nem csak anyagiakban, de lelkieben is mélyen sújtja a hazai iparost, könnyen elképzelhető. A közelmultban ismét egy jelszó jött forgalomba, azaz csak jött volna, mert ez meg pláne „koraszülött” magzat volt; a neve ennek: „készpénz-el vásároljunk!”¹⁴ eltűnt a föld színéről úgy, mint afféle időtlen magzatok eltűnni szoktak.

Arra a bizonyos feyencz iparra csak annyit kívánok megjegyezni, hogy a jó Isten tudná megmondani, hány ezer újságczikk jelent már meg a feyencz ipar eltörlése tárgyában, a melyek mint receptet igen jók lehetnek, de orvoságnak semmit sem érnek és itt buvik ki a szeg a zsákból: itt is *tenni, tenni!* — kellene valamit, a mi oly nehezebbre esik az illetékes köröknek. Pedig valóban itt volna már a végső ideje, hogy valamely kérdés megoldásával lendítenék a kisiparos helyzetét, enyhítenék sorsát, mert, ha a jó a kisiparos, mikor a haza oltárára, a közbéért, a köznevesért áldozat hozatalról van szó, ha jó a kisiparos a magas adó megfizetésénél, legyen jó akkor is, mikor baján orvosolni kell és lehet! Az új miniszterelnök üdvözlésére mindenféle küldöttség járult, a kisiparos itt is szemérmesen félre volt; a képviselők is már megszavazták az önönfizetésük fölemelését, vajjon ki szavazza meg a kisiparos tisztességes megélhetését?!

Es most elnézést kérek a szives olvasótól, ha czikkemnek nyelvezete nehézkes, döcögős, sőt néhol talán együgyű is; tudja be e fogyatékos-ságotam jóakaratu, egyszerű iparos mivoltomnak.

Czikkjeim megírása nem a feltűnési viselkedés sarkalt, hanem erre készített ama ferde felfogás, hogy a kisipar sanyaru helyzetének legfőbb okát bennünk kisiparosokban látják egyedül. Már pedig, amint az elmondottakból is kitűnik, a hiba nem csak egyedül bennünk, hanem máshol is található. Hisz a kisiparos ugy a nagyközönségnek, valamint magának a törvényhozásnak is valóságos mostoha gyermeke. Javítani való ugyan van elég közöttünk, de — édes Istenem — a társadalom melyik osztálya ment a salaktól!

A nagyközönség ne csak czikkkel, ne csak szóval iparkodjék a kisiparos helyzetét segíteni, hanem inkább tettel, úgy akkor bizonyára sokkal kevesebb kifogást fognak említeni a kisiparosok ellen, mint most, amikor csak gáncsolnak bennünk, anélkül azonban, hogy valamikép segíteni is iparkodnának mostoha helyzetünkön.

Egy kisiparos.

UJDONSÁGOK.

— **Személyi hírek.** Dr. Steiner Fülöp megyés püspök Ómga ma *Streit* Ferencz titkár kíséretében Teésről *Nagy Mária-Cselle* utazott.

— *Szőgyény-Marich* László berlini osztrák-magyar nagykövet a múlt szombaton hosszabb tartózkodásra *csaóvi* birtokára érkezett.

— **Az Oltáregyesület sz. miséje** a jövő vasárnap, *augusztus 6-án* d. e. 10 órákor a szeminariumi templomban fog a Mindenhatónak bemutatni.

— **Egyházmegyei hírek.** *Mészáros* István vajtai káplán *Vadtra*; *Mihalecz* Ferencz iztíméri káplán *Vajtára*; *Lechner* János ujmisé *Isztimérrre*; *Csúcs* István vaáli káplán *Rácsalmásra*; *Grósz* Ferencz ráczkevei káplán *Duna-Bogdányba*; *Vencz* Antal duna-bogdányi káplán és *Schmall* György ujmisé *Rácskevére* helyeztettek.

— **Gyászhir.** Mély részvétellel értesülünk, hogy báró Vécsey Sándor, a magyar arisztokrácia kiváló tagja, a napokban elhunyt. A család a következő gyászjelentés adta ki:

Báró Vécsey Alajos és gyermekei: báró Vécsey István, László és Mária, báró Vécsey Béla és báró Vécsey Alfons maguk, családjuk és az egész rekonság nevében mély fájdalommal jelentik szeretett testvére, illetve nagybátyjuk nagyméltósága h.-vécei és hajnáscekei *báró Vécsey Sándor urnak* cs. és kir. kamarás, valóságos belső titkos tanácsos, Zemplén-vármegye bizottsági tagja és földbirtokosnak, f. évi július hó 30-án esteli 11 órákor. életének 62-ik évében, a haldoklók szentségének felvétele után történt gyászos elhunytát. Az Istenben boldogultnak földi maradványai folyó évi augusztus hó 2-án délelőtt 9 órákor Bodrog-Szerdahelyen fognak örök nyugalomra helyezettetni. Az örök világosság fényeskedjék neki!

— **Rendkívüli közgyűlés.** Székesfejérvár szab. kir. város törvényhatósága e hó 7-én délelőtt 9 órákor rendkívüli közgyűlést tart. **Tárgysorozat:** Városi tanács előterjesztése a Sas- és Kigyó-utca burkolata elkészítése tárgyában, — a Kórház-utca burkolatának folytatásos kiépítése tárgyában, — a keresztény határnál levő zugó újrakiépítése tárgyában, — *Alaghy* Dezső iskolaszék elnök jelentése *Gyurtsik* Márton vezető-tanító egészségi állapotáról s egy ideiglenes osztálytanító alkalmazásáról.

— **Női kereskedelmi tanfolyam.** A magy. kir. vall. és közokt. miniszter ur megengedte *Dr. Faludi* Miksa szefjérvári felső keresked. iskolai igazgatónak, hogy a vezetése alatt álló iskolával kapcsolatosan a jövő tanévben is szervezhessen női kereskedelmi tanfolyamot.

— **A Tamási liget.** Hogyan, hát ilyen is van? — kérdezik megütödvé a gyanútanabb lelkületű felebarátaink. Igen is van — feleljük mi — legalább a szálló hir azt beszéli. Hogy pedig nagyon próbára ne tegyük az érdeklődők türelmét, sietünk kijelenteni, a fent említett forrás nyomán, hogy ez az ujonan felfedezett berek itt van Székesfejérvár városának kellő közepén. A fiakkerosok különben legjobban ismerik, mert ott szokták elvégezni némely szükségleteiket, így többek közt, hogy a legtermészetesebbet ne említsük, az üdítő pihenést. Ez a liget egyébként hű tükre a városi gazdálkodásnak. Itt is a szegény emberek érdekeit látjuk megvédelmezve és istápolva, mert lám, a fiakkerosok most a hanyatlás korszakát élik, hát az ő számukra is kell valami szórakozó helyet teremteni, mint a plebejusokkal tették hajdanában a Horáciusz által megénekelte „*mez-alázott Rómában.*” Ugy mondják, a fiakkerosok voltak azok, kik ezt a sétálóhelynek szánt területkét derék patronusuk nevére keresztelték. És igen méltányosan tették. De hű képe ez a liget a városi közigazgatásnak is Itt is tenger az akta, a papiros és mind „*elintézett*” állapotban, akárcsak amott. Szemétszállító talyigák légióit lehetne megtölteni azzal a sok papirhulladékkal, melyekbe szalonna és töpörtyű volt tartogatva egykoron. Sőt magát az elfogyasztott elemózsiát is megtalálhatja a szorgalmas kutató itt-ott, de már a természet törvénye szerint átváltozott állapotban. És csodálatos, hogy milyen feltékeny gondnal őrzi eme gazdasági rekvizitumokat a gazdasági hivatal. Több külsőteleki gazda folyamodott már — mint halljuk — hogy ezt az ugynevezett szemetet földjeik megjavítására elhordathassák és fölhasználhassák, de hiába! Legérdekesebb azonban ebben a dologban az, hogy milyen megható takarékoskodással igyekeznek a ligeteske növényzetét az anyatermészet által kiégszítettetni. Ugyanis azt látjuk, hogy a bürök, a parjé és más egyéb disznóvénny elszántan terjeszkedik a kerítés körül, ellenben az akácza

és más közönségesebb fák lassankint kivesznek, a mi onnan van, hogy ezeket a gazdasági hivatal „szomj-halálra” ítélte. Kíváncsiak vagyunk rá, meddig fognak ezek az ostoba fásokák daczolhatni a bölcs gazdálkodási rendszerrel. De még kíváncsiabbak vagyunk arra, mikor fogják ezt a ligetet hivatalosan is a gazdasági tanácsos nevére keresztelni, hogy-annál hivottabban hirdesse Pató Pálék dícsőségét a város közepén, a kaszálóhoz hasonlatos megyeház-tér tőszomszédságában.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter *Weiss* Henrik vaáli járásbíróági telegkönyvi betétszerkesztő díjnokat a bajai járásbírószághoz irnokká nevezte ki.

— **Népies gazdasági előadások.** A földmívelési ügyi miniszter az összes megyei és városi gazdasági egyletekhez ismét felhívást intézett, hogy a népies gazdasági előadások, gazdasági tanfolyamok, továbbá ezekkel kapcsolatban a mezőgazdasági háziipar gyakorlati oktatását célzó tanfolyamok rendezésére vonatkozó tervezetüket f. évi szeptember hó 20-ig mutassák be. Negyedik éve lesz már, hogy a földmívelésügyi miniszter kezdeményezésére, erkölcsi és anyagi támogatásával, az egyesületek a jövő tél folyamán képzett gyakorlati gazdák közreműködésével a gazdasági ismeretek terjesztése céljából előadásokat tartsanak, tanfolyamokat rendezzenek. A népies szakelőadásokat és tanfolyamokat a földmívelők évről-évre fokozottabb érdeklődéssel látogatják s míg az első évben 34.000, a II-ik évben már 200.000 ember vett részt, az utóbbi tél folyamán tartott előadásokat s a 40 rendszeres téli tanfolyamot már több mint 300.000 egyén hallgatta, kik között az előadások tárgya kinyomatva több mint 150.000 példányban lett kiosztva. A földmívelésügyi miniszter méltányolva a mezőgazdasági háziipar fontosságát, felhívta az egyesületeket arra is, hogy a gazdasági tanfolyamokkal kapcsolatban a mezőgazdasági háziipar egyes ágainak gyakorlati oktatását is vegyék fel működési körükbe. Így a helyi viszonyokhoz mérten kosár, seprű, kefekötés, szalmakalap, takaró, gyékényfonás, gazdasági és kerti eszközök készítését stb. ölelné fel az oktatás. Nők részére ugyancsak a háziipar keretében mutatnák be a gazdasági és kerti terményeknek, jobb értékesíthetése céljából, házi uton való olyantén feldolgozása, hogy ezek a kereskedés tárgyává lehessenek és a külföldről való behozatalt feleslegessé tegyék. A gazdasági ismeretterjesztés terén elért sikerdus eredmény azt a reményt nyújtja, hogy a földmívelésügyi miniszternek ezen akciója is meg fogja hozni áldásos gyümölcsét annál is inkább, minthogy az egyesületek ily irányú eddigi működése biztosítékot képez arra, hogy a jövőben is mindent meg fognak tenni a siker biztosítása érdekében.

Az Isten bocsássa meg a kíváncsiságunkat, de már csak megvalljuk, nagyon szeretnénk tudni, mit fog tenni ez irányban a mi derék *Fejérmegyei Gazdasági Egyesületünk?*

— **A zóna tíz éves jubileuma** Ha a zóna valami élő egyéniség lenne, augusztus eszéjén okvetlenül jubileumot kellett volna rendezni tiszteletére. Így azonban csak az a tisztelet illeti meg a zónát, hogy 10 éves évfordulója alkalmából előhozakodunk azokkal az erdeményekkel, melyek a vasuti személyzállításnál a zóna díjazásos életbeléptetésével előállottak. 1889. év közepén léptette életbe Boross Gábor Magyarország feledhetetlen vasminisztere a zónadíjazásat, melyszerint az egy bizonyos távolságon beüli levő helyek díja ugyanaz. A távolsági és szomszédos forgalom menetdíjai így megolcsultak. Meg is látszott ez a következő év forgalmán: A régi rendszer szerint a személyforgalom daczára a különféle kedvezményeknek, nemcsak hogy nem gyarapodott sőt apadt. A zóna életbeléptetésével az első csonka évben is a személyforgalom 5,041,500-ról 8,944.900-ra,

a bevétel pedig 6,811.100 frtról 8,437.500 frtra emelkedett. Még inkább kitűnik a zónadíjszabás haszna, ha a 10 év eredményét tekintjük. E szerint 1898. évben a szállított személyek száma már 33,146.400, — az emelkedés 557 százalék, a bevétel az 1898. évben 21.472.200 forint — emelkedés 215 százalék, a pálya hossza pedig csak 79 százalékkal emelkedett. A rendszer tehát fényesen bevált, mint a vasminiszter csaknem minden terve, a mibe fogott. Közgazdászok szerint azonban a zónának bünei is vannak, még pedig az, hogy hatalmasan elősegíti a főváros fűlszító erejét a vidék rovására, a mi bizony elég nagy hiba, mert a nélkül is az ország mindent áldoz a főváros hatalmassá, erőssé tételére a vidéki központok mérhetetlen nagy kárára. Érezzük ezt mi is.

— **Utcaöntözés.** Tudja-e azt e nemes városnak előtűnik igen tisztelt gazdasági tanácsosa, hogy a 60 percentes városi pótdáóval megáldott polgárnak az egészség ép oly drága kincse, mint az afrikai puszták beduinjának? Tudja-e azt, hogy a puszták beduinja, mikor a szétől fölvert homokfelhőt meglátja, leszáll tevéréről és annak árnyékába temetve ábrázatát, várja, míg a gyilkos porföregtet elvonul? Tudja-e, hogy a város akárhány utcáján, nevezetesen a legélénkebb forgalmu apácza-utcán bokáig ér a por s azt a sűrűn járó kocsik az arra haladók szemé közé verik? Tudja-e, hogy az a por miazzakkal teljes és így az ott járókékék egészségét módfelel veszélyezteti? Tudja-e, hogy azok az ügyes-bajos emberek, a kik az ott való gyaloglásra vannak kényszerülve, nem rejthetik ábrázatukat tevék árnyékába, azon egyszerű okból, mert tevék egyáltalában nincsenek és mert a porfelhőknek ott a nappali órákban szünete nincs? Tudja-e, hogy ez nem jól van így? Tudja-e, hogy ezen a a botrányos állapoton csak öntözéssel lehet segíteni? És ha mindezeket tudja, akkor mért nem intézkedik, hogy ez valóban meg is történjék? Végül pedig tudja-e, hogy a legporosabb és a legmelegebb napokon egy öntöző kocsit rendszeren megjelenik a megyeház-téren és miután a szemtanuk legnagyobb bámulatára végigloccsolja a megyeház előtt levő gyalogjárót, hihetetlen gyorsasággal eltűnik? Tudja-e, hogy ahhoz a vízhez, ahhoz a levegőtisztítóhoz másnak is van joga, nem csak a megyeház urainak? Tudja-e, hogy a város közönsége már torkig van ezen mizériákkal? Ha nem tudja, legyen szives tudomást venni róla és véget vetni valahára!

— **Életmentő őrmester.** Egy kis *duna-aldonyi* lányka, a 6 éves *Kolber* Mariska a minap játszás közben a Dunába esett. *Schetterlein* Lőrincz ublúnas őrmester, midőn a lánykát elmerültni látta, habozás nélkül utána ugrott, de csak hosszas keresés után sikerült megtalálnia, mert a gyermeket a víz a part mellett uszkáló talpfák alá sodorta. Hosszu, veszedelmes kutatás után végre ráakadt a Duna fenekén s a partra uszott vele, hol dr. *Ürnik* ezredorvosnak mesterséges légzés alkalmazásával sikerült életre hoznia. A kis leány most már minden veszélyen túl van. A derék őrmestert a parton összesereglett nép és a bajtársai lelkesen megéljenzették.

— **Megzav. előadás.** Mint *sóskuti* levelezőnk jelenti, felelte *knos* kezidens zavarta meg ott a mult vasárnap *Krausz* Ernesztin czirkuszár-aságának esti díszelőadását. A nevezett czirkusz már napok óta ott tanyázik a vendéglő udvarán, egy díszes ponyvasátorban és a kor színvonalú álló előadásaival teljesen meghódította a sóskuti közönséget. Vasárnap

este is zsufolásig megtelt a szellős helyiség s a szép publikum javában gyönyörködött a hajmerezetően érdekes mutatványokban, midőn hirtelen egy vérfagyasztó recsegés hallatszott s abban a pillanatban minden eresztékében meg-ingott a szinkör. A közönség rémülve ugrált föl, mindenki azt hitte, hogy földrengés történt. Kívül vad kiabálás és hatalmas dulakodás zaja hallatszott. A fölriadt közönség azonban csakhamar megkönnyebült lélegzett föl, miután meggyőződött, hogy mindössze egy kis merényléről van szó. Ugyanis két helybeli részeg ifjut a társaság egyik művésze azon pillanatban csipett el, midőn bicskáikkal a ponyvát meglékelni törekedtek, kik aztán effőlött való méltó haragukban a sátorra a publikumra akarták dönteni, a mi azonban csak félig, ellenben a művész elnászpángolása teljesen sikerült. Az előadás zavartalanul folyt tovább, miután a direktor a följáratot kedélyeket teljesen lecsillapította. Most a közkedvelt légtornász mutatványa következett, a ki azonban aggasztóan késett.

— Hol a légtornász? — kélt a publikum ajkán a lázadó moraj.

— Hol van Schvarcz? — nyugtalanzkodott a direktor.

De Schvarcz sehol sem volt kapható. Végre két helyi érdekű mentő jelent meg a porondon, egy petrencze-hordót emelve, melyen egy jelmezese alak pihegett. A légtornász volt.

Az igazgató néhány habitű társaságában hozzászólott, kiknek a légtornász megtört hangon előadta, hogy tekintettel a rendetlenkedő legények által megromlott egészségére, tornászi babéraitól egyelőre lemondani kénytelen. Ezután a műsor némi változtatással befejeztetett, a verekedő legényeket pedig, névszerint *Kuszel* Jánost és *Reincz* Ferenczet följelentették.

— **Uj találmány.** Érdekes és igen praktikus újfajta zseket talált fel a városunkban működő s jó hírnévnek örvendő műszövő, *Nehr János* (könyök-utca). A zsák nincs varva, hanem elejétől egészen a végéig egybe van szövve, a mi rendkívül tartóssá teszi. Csupán lenn, a zsák fenekén van egy csillagalakú, háromfelől összejövő varrás, a melynek meg az a praktikus haszna van, hogy a zsák, ha már van benne szem, egyenesen megál és nem kell a feldőléstől félni. A mint halljuk az új zsákok aszakavatott gazdáik tetszését nagyon megnyerték, elisme-

rőleg nyilatkoztak praktikus volta felől, a mit emel az a körülmény is, hogy rendkívül erős tisztá lenből készül és sokszorosan felülmúlja az eddigieket tartósság tekintetében. A fiatal mester alig győz megfelelni a tömeges megrendelésének, pedig ujan berendezett nagy üzlete erejének jórészét ezzel foglalja el.

— **A cséplőgép áldozata.** *Csoórról* írja levelezőnk: E hó 1-én *Szekeres* János szérius-kertjében cséplés közben megrendítő szerencsétlenség történt. A gazda 8 éves kislánykaja együtt nézegették a munkát a 6 éves *Holics* Margittal, miközben egészen odaálltak a lóval hajtott gép mellé, melynek kereké az ismételve kihirdetett hatósági tilalom dacára sem volt elrekesztve. Sem a gazda, sem a munkások nem gondoltak arra, hogy a gyermekeket onnan elküldjék s így történt, hogy a kis *Holics* Margit szoknyáját a sebesen forgó gépkerek elkapta, s mire a gépet megállították, a szegény gyermek lábát már teljesen összemarozangolta. A csóori körorvosnál, dr. *Adler* Bélánál éppen akkor volt látogatóban dr. *Steiner* Miksa várpalotai orvos, kik azonnal a kis leányhoz siettek és gyógykezelés alá vették. Életben maradásához azonban kevés a remény. *Szekeres* Jánosnál a mult évben szintén cséplés alkalmával majdnem hasonló eset történt, de akkor sikerült megakadályozni. A gondatlan embert följelentették a székesfejérvári kir. ügyészségnek.

— **Ítélet.** *Rosenfeld* Mózes kápolnás-nyéki születésű sokszorososan büntetett ruhatisztítót a törvényszék lopás miatt öt évi és három hónapnyi fegyházbüntetésre ítélte.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

D. Gy. Az értesítőt elküldöttük. A tárczák a mint rájuk kerül a sor, jönni fognak.

P. A. Az utalványozott összeget megkaptuk. A kért lapokat azért nem küldöttük előbb, mivel az utalvány bizonyos oknál fogva megkésve érkezett hozzánk. Ugyancsak ez volt az oka hire le nem közlésének is.

H. J. Közleményét hozzuk; de, amint látja, teljesen átdolgozva, a mi közleményének csak javára vált. Szivesen látjuk máskor is, csak arra figyelmeztetjük, hogy a személyeskedéstől jobban óvakodjék.

Felölös szerkesztő: *Chay Antal*.

170 — 43.

PFINN JÓZSEF Alapított 1858-ban.

Telep: Palotai-utca 23.

„CONCORDIA“

TEMETKEZÉSI VÁLLALAT, ÉRCZ- ÉS FAKOPORSÓ RAKTÁRA

Sürgöny-cím: CONCORDIA SZÉKESFEJÉRVÁR Telefon-szám 79.

Sas-, Jókai- és Iskola-utca sarkán, a „Fekete Sas“ szálloda átellenében.

A legolcsóbb és legdíszesebb temetések elvállaltatnak.

Külföldi szállítása a vidék bármely irányába eszközöltetnek. *****

Vidéki megrendelések távirat útján is elintéztetnek.

!!! Sírkoszorúk!!!